

Κυρίαρχα έντομα – καταστροφείς του φυτικού «εργαστηρίου»

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 07.09.2017 Брой: 9/2017

Τα έντομα μεταφέρονται σε καλλιεργούμενα φυτά εδώ και χιλιετίες, μια διαδικασία που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ένα μεγάλο μέρος τους έχει αλλάξει την τροφική τους εξειδίκευση – οι ζωοφάγοι έχουν μετατραπεί σε φυτοφάγους, οι φυτοφάγοι σε ζωοφάγους, ουδέτερα είδη σε φυτοφάγους ή ζωοφάγους κ.λπ. Οι φυτοφάγοι προσαρμόζονται σταδιακά για να τρέφονται από συγκεκριμένα μέρη των φυτών – ρίζες, βλαστούς, καρπούς, σπόρους, φύλλα κ.λπ., και μερικά από αυτά εξειδικεύονται στην τροφή από ένα μέρος ενός δεδομένου οργάνου. Τέτοια είναι τα έντομα που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα, τα οποία τρέφονται αποκλειστικά από το παρέγχυμα των φύλλων, χωρίς να καταστρέφουν την επιδερμίδα, τις φλέβες ή το μίσχο.

Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει κυρίως μικρολεπιδόπτερα και ορισμένες ομάδες δίπτερων, αν και είδη από άλλες ομάδες επιβλαβών εντόμων προκαλούν επίσης σήραγγες. Τρέφοντας το παρέγχυμα των φύλλων, τα έντομα που δημιουργούν σήραγγες μειώνουν τη φωτοσύνθεση και αυξάνουν την ένταση της αναπνοής, της διαπνοής, της απώλειας νερού και άλλων διαδικασιών που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη, την καρποφορία και τη μακροζωία των φυτών. Είναι γνωστό ότι περίπου το 90–95% της ξηρής ύλης που χρησιμοποιείται για την κατασκευή των άλλων οργάνων, συμπεριλαμβανομένων των καρπών, είναι προϊόν φωτοσύνθεσης. Τα έντομα που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα ταξινομούνται ως λεγόμενα φυσιολογικά παράσιτα – καταστρέφουν το «εργαστήριο» των φυτών – τα φύλλα.

Σε περιπτώσεις σοβαρής μόλυνσης, η ζημιά έχει μοιραία επίδραση στην ποσότητα και την ποιότητα της παραγωγής και στη διάρκεια ζωής των φυτών (σήραγγα του φύλλου ντομάτας, σκώρος της πατάτας κ.λπ.). Στην περίπτωση της σκώρου που δημιουργεί σήραγγες στα φύλλα της μηλιάς, οι μηλιές σταδιακά μεταβαίνουν σε εναλλασσόμενη καρποφορία και τελικά σε πλήρη στειρότητα.

Τα έντομα που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα είναι συνεχή παράσιτα σε πολλές καλλιέργειες (κυρίως σε θερμοκήπια), καθώς και στον καπνό και στις σποροπατάτες. Η ζημιά εκδηλώνεται με το σχηματισμό «σηράγγων», κυρίως στην επάνω πλευρά των φύλλων, με διαφορετικό σχήμα, χρωματισμό και θέση. Συχνά οι σήραγγες είναι πολυάριθμες και καταλαμβάνουν ολόκληρη την επιφάνεια του φύλλου.

Ο έλεγχος των εντόμων που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα είναι δύσκολος λόγω του κρυφού τρόπου ζωής των προνυμφών, αλλά επί του παρόντος ένας μεγάλος αριθμός προϊόντων (για τη σήραγγα του φύλλου ντομάτας και τις σκώρες που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα σε καρποφόρα δέντρα) και αποτελεσματικών παρασιτοειδών κατά των δίπτερων που δημιουργούν σήραγγες στα φύλλα και είναι επιβλαβή σε θερμοκήπια έχουν εγκριθεί για πρακτική χρήση. Ο έλεγχος είναι αποτελεσματικός όταν οργανώνεται εγκαίρως και πραγματοποιείται σωστά και με κατάλληλα προϊόντα προστασίας των φυτών.